

Pc

Uredništvo
Murski Soboti
Rokopise ne vrača
izhaja vsako soboto in stane s poštino vred za celo leto 40 Din, za pol leta 20 Din, za četrt leta 10 Din

gotovini.

vseučiliška knjižnica
Ljubljana

NAŠ DOM

Narodno-socijalističen tednik

Posamezna številka 50 para.

Upravištvo v
Murski Soboti

Oglasi:

□ cm stane 1 Din
Oglasi za celo stran, za 1/2 in za 1/4 strani stanejo 15 para za 1 □ cm
Pri večkratni objavi primeren popus.

29. številka.

Murska Sobota, dne 6. oktobra 1923.

I. leto.

Zadnji dogodki.

Krvavi dogodki v sosednji Bolgarski so se končali z neuspehom revolucionarjev: komunistov in kinetovcev. Vlada nacionalistov je premagala upornike, ki so se razkropili po gorovju ter zbežali preko mej, zlasti v Jugoslavijo. Nastopil je torej zopet mir v deželi. Toda moti se, kdor misli, da bo ta mir trajal dolgo. Morda kak mesec ali dva in zopet bodo prispela poročila o novih uporih. Nenaobraznost, bojevitost, da, dejali bi surovost naroda je tisto, kar neti vedno znova prepire in poboje. Borba se vodi že bolj iz maščevalnosti do posameznih vplivnih in sodelnih oseb v nasprotnem taboru, kakor pa iz načelnih razlogov. In ljubi sosedje Bolgarske tudi skrbje po svoji zato, da zmaga ta ali ona stran. Italija seve je na strani kralja in makedonstvujučih, ker so ti sovražniki Jugoslavije. Isto velja v Madžarski. Rumunska prav tako ne želi, da pridejo do moči komunisti in kmetje, kajti ti „smrde“ preveč po „boljševizmu“. Rusije pa Rumunska ne vidi rada, ker ve prav dobro, da krvavi obračun ne izostane. Seve naša beograjska vlada simpatizira iz razumljivih razlogov z Stambolijskijevci in s komunisti. A vse te države s tem, da sprejemajo na svoje ozemlje in podpirajo odlične pripadnike te ali one stranke, pravzaprav le netijo državljansko vojno na Bolgarskem.

V Nemčiji se razvijajo dogodki bolj počasi, toda svojo ubrano pot gredo. Še nekaj dnij in sedanja enotna državna oblast utegne razpasti. Berlinska vlada je odstopila minolo sredo.

Naša ljuba sosedja Italija „fašizira“ naprej in zatira naše ljudi, kjer le more. Toda morda ni več daleč čas, ko razpade tudi nacionalistični nestvor fašizma in pride do veljave zopet nekdanje spoštovanje človeka. Italijanski narod je brez dvoma še toliko jak in pošten, da bo zbral svoje moči in vrgel Mussolinija, tega „imperatorja Italije“ enkrat za vselej. Delavci se bodo ojunali, se stisnili v močne vrste. Italijanski socijalisti, ki jih je na milijone, bi izgubili res ugled v vrstah mednarodnega proletarijata, ako bi pustili še nadalje paševati po Italiji Mussolinija, tega socijalističnega uskoka. Figure, kakoršen je Mussolini, morajo za vedno izginiti s površja, sicer se narodi ne morejo umiriti. Italija pa je država, ki ji je mir s sosedji še prav posebno potreben.

Madžarska nam ostane še tudi v bodoče neprijateljica. To priznavajo njeni „probujači se Madžari“ očitno. Da to priznavajo, to jim štejemo v dobro. Zamerimo jim pa, da se v svetovni vojni niso naučili ničesar in da gonijo vedno eno in isto staro pesem o vpostavitvi neokrnjene Madžarske države. Toda pomagati jim ni. Spametovali se bodo še le, ko pride tisti ogromni val socijalnih reform iz slovanske Rusije, ki to deželo, v kateri vladajo grofje, popje, bogatci in kjer so delavci le brezpravna para, do dobra premikastil in očistil vse tiste, nacionalistične šovinistične navlake, ki danes zabranjuje,

da bi se madžarski narod mirno posvetil gospodarskemu in kulturnemu delu, zlasti pa temeljiti reformi socijalnih razmer, ki so baš med potomci Árpádovinci prav posebno žalostni. Toda ta čas še ni tako blizu. Za enkrat pa še med nami in Madžari ni prijateljstva. Sicer ga pa tudi ni med nami ter Nemci, Italijani in Bolgari in ga še tako kmalu tudi ne bo.

Zaščitna carina.

Listi poročajo, da namerava finančni minister v kratkem zvišati carinsko ažijo od sedanjih 500 na 1500 procentov. Z drugimi besedami: Carina bo zvišana skoro za 100 procentov ali še enkrat toliko kot doslej.

Ta obremenitev bo zadela predvsem industrijske produkte, ki jih moramo mi uvažati, in pa razno luksuzno blago.

Carino na industrijske produkte nameravajo mnogi kot zaščitno carino za domujo industrijo ter pravijo: Kolikor višja je carina na konkurenčno blago iz inozemstva, toliko lažje uspeva domača industrija.

To je deloma res. Tako zaščitno carino smo imeli n. pr. v Avstriji za železninsko industrijo. Toda kaj je bila posledica? Avstrijski fabrikanti so postali leni in so zaostali in niso naročali nikakih modernih strojev, ker so si dejali opravičeno: Čemu pa? Nas itak carina varuje!

Podobno je bilo s carino na žito, ki je „držala“ ceno poljskim, zlasti žitnim pridelkom na Ogrskem. Ogrski veleposestniki so rekli: Zakaj pa bi mi izboljševali pridelovanje? Saj nas carina varuje!

Tako se je zgodilo, da je mnogo industrij v Avstriji in poljedelstvo na Ogrskem zelo zaostalo, ker zaščitna carina ni bila le za zaščito, ampak so jo mnogi smatrali kot premijo na lenobo!

Drugače je bilo v Angliji. Tam zaščitne carine ni bilo. Toda ravno ta okolnost je na angleške podjetnike pritisnila, da so napeli vse svoje moči, da vzdrže svojo konkurenčno moč. Tako je postala angleška industrija prva na svetu in angleško poljedelstvo stoji na višku.

Iz teh dveh primerov je razvidno, kako dvorezen nož je zaščitna carina in da je treba s carinami ravnati zelo previdno, če nečemo doseči ravno nasprotnega učinka od zaželenega.

Domače vesti.

Murska Sobota. Uradna učiteljska konferenca — se je vršila za učiteljstvo iz vsega Prekmurja v Murski Soboti dne 29. sept. Zbralo se je v telovadnici bivše meščanske šole okoli 180 pionirjev kulture, moškega in ženskega spola. Počastila sta konferenco s svojim obiskom okrajni glavar g. Gašpar Lipovšek in nadzornik za meščanske šole g. Franc Fink iz Maribora. Prišla pa sta na konferenco tudi učitelj g. Trobej iz Ljutomerja in g. katehat Horvat. Bila je to že druga uradna učiteljska konferenca. Začela se je z lepo pesmijo v mešanem zboru „Slovenec, Srb, Hrvat“, ki je dala duška vsem, ki čutijo za

popolno ujedinenje troimenskega naroda v naši lepi državi. Predsedoval je konferenci in jo vodil okr. šolski nadzornik g. Franc Cvetko. Otvoril je konferenco ob 10. uri ter pozdravil navzoče učiteljstvo in goste. Pozdravni brzojavki sta se na soglasni sklep konference poslali 1. našemu kralju Aleksandru I. in naši kraljici Mariji, 2. višjemu šolskemu nadzorniku, dvornemu svetniku g. Ganglu. Pri tem se je navdušeno odpela naša državna himna „Bože pravde“. Na žalost smo slišali potem, da višja šolska oblast ni mogla ugodno rešiti dobrih predlogov lanske uradne učiteljske konference. Nato je g. predsednik obširno poročal o stanju prekmurskega šolstva, vse po izkušnjah, ki si jih je nabral, ko je v poletju nadzoroval naše šole. Njegovo poročilo je bilo za marsikoga prijetno, mnogim pa znabiti tudi neprijetno. Eno pa se je dalo povzeti iz njega: da prekmursko šolstvo lepo napreduje. Napredovalo bo pa še dalje, ako bo vsak učitelj kot zaveden Jugoslovian na svojem mestu, in ako bo tudi ljudstvo znalo ceniti in podpirati narodno šolo. G. učitelj Humar iz Vidoncev je potem na kratko poročal o tem, kaj je že narodna šola v Prekmurju dosegla kot gojiteljica in pospeševalka narodne in državljanske vzgoje in katere tostvarne načrte ima za šolsko leto 1923/24. Drugo prav lepo sestavljeno poročilo o pomenu risanja, telovadbe, petja in ročnega dela za estetsko (lepotno) in narodno vzgojo nam je podala mlada gospa Karolina Kirar Pavlova iz Trnja; celo višji nadzornik jo je pohvalil za njen prav dobri spis. Nadzornik g. Fink je predaval prav zanimivo, kakšen bi moral biti nazorni pouk v osnovni šoli, domači nadzornik g. Cvetko pa je govoril o spisovnem pouku. Dasi je bil dnevni red konference zelo obširen in se je vse vršilo zelo naglo, skoraj prenaplo, vendar je vsak vjel nekaj dobrega ter si pridobil novih pobud, da bo s tem večjim veseljem in z novo vnemo opravljal svoj vzvišeni poklic učitelja-vzgojitelja. Naša naloga je: povzdigniti šolstvo in narodno prosveto na čim višjo stopnjo.

Budinci. Za občinskega gerenta je imenovan g. Karel Varga.

Tedenske vesti.

Osebna vest. V pokoj je stopil g. Fran Menhart podinspektor finančne kontrole v Gor. Radgoni. Deloval je vestno in neutrudljivo nad 44 let in je bil vedno, tudi za časa Avstrije, odločen narodnjak. V vseh narodnih krogih zelo priljubljenemu in spoštovanemu gospodu želimo, da bi še mnogo let mirno in srečno užival prezasluzeni pokoj.

Važno za inozemce, ki potujejo preko naše države v inozemstvo. Inozemcem in tranzitnim potnikom se sme v naši državi za dolarje ali franke prodati leje, avstrijske ali madžarske krone, nemške marke ali pa bolgarske leve. Ni jim torej treba prej menjati svojih dolarjev ali frankov v dinarje. Pač pa mora prodano valuto vpisati v potni list.

Tako skrbijo za delavce! V Prevaljah na Koroškem je celih 54 let hodil na delo v tamkajšnji rudnik. Ker je star in za rudarja ni več dovelj močen, ga je lastnik rudnika vpokojil. Od bratovske delavnice dobiva sedaj mesečno nekaj nad 8 Din, od Pokojninskega zavoda pa 28 Din, torej skupaj 36 Din na mesec. To je lep dokaz, kako se pri nas skrbi za delavca. Celó življenje je delal in drugim

bogatil žepe, na stara leta pa mu ne dajo niti toliko, da bi mogel živeti. Ubogi rudar — piše se Doberšek — bo torej moral na svoja stara leta beračiti od hiše do hiše ali pa umreti od gladi.

V Nemški Avstriji so socialistični poslanci priborili brezposelnim delavcem približno 20 odstotkov povišek podpor.

Izvoz vina v Švico. Med našo in švicarsko vlado se vrše pogajanja za izvoz našega vina v Švico. Kakor se čuje, bi se za izkupiček vina nakupila švicarska živina, v prvi vrsti simentalско plemo. Švicarska vlada je pripravljena, da odpremi živinske transporte brezplačno do švicarske meje in bi tudi dovolila v svrhu znižanja cen znatne subvencije. O načinu prodaje vina se pogajanja še vrše. Sodijo, da se v slučaju izvedbe te akcije naša vinska kriza znatno olajša in da se bo mogla pospeševati tudi živinoreja v naši državi.

Prošnje za uvoz sladkorja za pravo vina je ministrstvo poljoprivrede odbilo iz razloga, da ne kaže podpirati ponarejeno vinsko produkcijo v času, ko vlada v državi vinska kriza.

Finančna kontrola, sprejem novicev. V finančni kontroli je popolniti večje število pripraviških mest. Prošnje, ki morajo biti svojeručno spisane in kolkovane z kolekom za 3 Din, je naslovljati na Oblastni inspektorat finančne kontrole v Ljubljani. Prošnjam je priložiti: 1. navedeno spričevalo pristojnega županstva. 2. Izpričevalo državnega zdravnika. 3. Krstni list. 4. Šolsko izpričevalo. 5. Vojaško listino. Prilogi 1 in 2 morata biti najnovjšega datuma, kolkovani po 10 Din, 3 pa 2 Din. Originalno ljudsko-šolsko izpričevalo in vojaška lista sta kolka prosta. Ustmena navodila prejmejo prosilci, ki ne smejo biti mlajši nego 18, a ne starejši kakor 35 let, pri vsakem oddelku finančne kontrole.

V Zagrebu gradijo bančno palačo. Zagrebčani sila mnogo zidajo. Te dni so začeli z gradnjo nove borzne palače. Dolga bo 50 m na eni in 19 m na drugi strani. V palači bodo borzne pisarne, tiskarna, pošta in telef. postaja. Tudi velika knjižnica bo v njej. Posebno velika pa bo skupna dvorana, v kateri se bodo sklepale skupne kupčije. Tu bo prostora za 1000 ljudij. Zagrebska borza bo s to novo zgradbo še bolj stopila v spredje in zatemnilo delovanje beograjske borze borze in pa ljubljanske (če sploh kedaj dobimo borzo v Ljubljani). Zanimivo je to, da so obiskovalci zagrebske in beograjske borze zvečine židovi. Pravijo, da se zagrebski in beograjski židje ravno zaradi tega zavzemajo pri vladi, da naj ne dovoli Ljubljani borze, ker vedo, da na ljubljanski borzi židovje ne pridejo do veljave, ker jih je premalo. Ker bi bila ljubljanska borza velikega pomena za Slovenijo, bi bilo želeli, da se čimprej ustanovi tudi v Ljubljani velika borzna palača.

Adresar lesne industrije v kraljevini SHS. Uredništvo lista „Drvotržec“ v Zagrebu se je odločilo, sestaviti in izdati adresar celokupne lesne industrije v naši državi. Namen adresarja bo, seznaniti kupce z lesotržci in lesnimi industriji in tako dvigniti lesno trgovino in industrijo. Vsled tega je uredništvo „Drvotržca“ poslalo na vse lesotržce in industrije vprašalno polo na katero naj odgovore sledeče: 1. Naslov (ime) tvrdke. 2. Sedež tvrdke, šteč. telefona. 3. Mesto in zadnja pošta tovarne. 4. Ime lastnika ali ravnatelja tega podjetja. 5. Brzjavni naslov za glavno upravo. 6. Kedaj je podjetje ustanovljeno. 7. Delniška glavniča v dinarjih. 8. Število nameštencev. 9. Popis proizvodov. 10. Specijelni proizvodi. Vsi lesni trgovci in industriji naj v lastnem interesu čimprej odgovore pismeno na gornja vprašanja ter naj pošljejo odgovor na uredništvo lista „Drvotržec“ v Zagrebu.

Važno za tiste, ki jim je toča uničila pridelke. Poškodovanci lahko dobijo posojila

na 1 leto in na 6 odstotkov obresti. Dobijo pa posojila le taki, ki imajo manj kakor 20 hektarjev zemlje, in ki živijo samo od poljedelstva in če jim je toča uničila več nego polovico pridelkov. Za dajanje posojil je ministrstvo določilo blizu 13 milijonov Din. Poškodovani pa tudi lahko dobijo podpore, ki jih ni treba vrniti. Za dajanje podpor služi ves letošnji čisti dohodek državne razredne loterije. Natančnejša pojasnila objavlja Uradni list v št. 88 z dne 18. sept. tl.

Za vinogradnike. Do 10 kg grozdja sme v N. Avstrijo uvoziti vsakdo brez avstrijskega uvoznega dovoljenja. Kdor pa hoče uvoziti nad 10 kg grozdja, mora pošiljatelj priložiti dovoljenje centralnega urada za dovoljenje uvozov na Dunaju. Vendar pa se mora od male kolečine grozdja plačati uvozna carina in sicer do 5 kg 10 zlatih kron za 100 kg, od 5—10 kg 15 zlatih kron za 100 kg, nad 10 kg pa 40 zlatih kron za 100 kg.

Ogromen požar je uničil mesto Vrača na Bolgarskem. Nad 100 ljudij je mrtvih. 300 hiš je pogorelo.

Na jetiki je umrlo lansko leto v Sloveniji 2.723 ljudij. Ako pomislimo, da je v celem lanskem letu v Sloveniji umrlo 20.437 oseb, da vsaki deseti človek pri nas umre na jetiki. Razmeroma malo ljudij umre na jetiki v Prekmurju, ker tu ni tovarn in ker ni večjih mest. Jetika je doma po mestih in v fabriških krajih. Slaba plača delavcev, nezdrava stanovanja in rezdravi tovarniški prostori, pomanjkanje tečne hrane pri mladini, alkoholizem (žganjica!) so glavni vzrok, da je ravno med siromašnimi sloji največ jetikarjev. Zato se jetika (tuberkuloza) tudi imenuje „bolezen proletarijata“, „beteg siromakov“. In zato se bo dala ta bolezen odstraniti le, če se socialne razmere izboljšajo in če si bo delavec zaslužil toliko, da si bo lahko kupil dovolj hrane in da bo lahko stanoval v zdravem, velikem stanovanju, ne pa v kaki zaduhli sobici. V Murski Soboti število tuberkuloznih ni posebno veliko, toda, če se bodo siromašni ljudje morali še dolgo potikati po zaduhlih sobah in če bodo Sobočanci sploh še morali dolgo požirati smrad iz sobočkih občestnih kanalov in iz klavnice, potem bomo kmalu imeli tudi pri nas ljudi, ki bodo zapisani tej pozni bolezni.

Kdo plača največ davkov v naši državi? Že ponovno so pisali slovenski časopisi, da plača Slovenija največ davkov. Najnovejši podatki potrjujejo to trditev. V času od meseca avgusta lanskega leta do konca maja letos so plačali direktnih davkov: Srbija 124 milijonov Din, Bosna in Hercegovina 58 milj., Dalmacija 13 milj., Slovenija 73 milj., Vojvodina 112 milj. Ako se pomisli, da ima Slovenija komaj nekaj nad 1 milijon ljudij, Srbija pa nad 4 milijone ljudij, Bosna skoraj 2 milj., vidimo da mi res več plačujemo kot Srbi. Vzrok pa je v glavnem sledeči. V naših krajih ni bilo vojne in smo torej na boljšem nego v Srbiji; pri nas je mnogo tovarn in te mnogo zaslužijo, zato pa plačujejo tudi mnogo davkov; v Sloveniji je razmeroma največ denarnih zavodov in tudi mnogo denarja, skratka, Slovenija je bogata dežela. Pa še eno je: pri nas se davki redno plačujejo in naši davčni uradniki znajo dobro sukati davčni vijak in nobenega ne spustijo. V Srbiji pa se davčni uradniki držijo principa: našim Srbom predpišimo le malo davka ali pa sploh nič. Davke naj le „Prečani“ plačajo.

Bakovci. Poizvedba na licu mesta zaradi naprave nove zemljiške knjige za katastralno občino Bakovci se začnejo 15. t. m. v občinski pisarni. Vsi posestniki nepremičnin, katere ležijo v naši občini naj pridejo in navedejo vse, kar je važno, da se varujejo njih pravice.

Obrtni vestnik za Prekmurje.

Za obrtno nadaljevalne šole je finančni minister obljubil takoj izplačati 200.000 Din. Mi v Prekmurju menda od tega nič ne dobimo, ker se vse premalo brigamo za obrtno-nadaljevalne šole.

Nekaj za rokodelske mojstre. Dostikrat se zgodi, da ta ali oni rokodelski mojster vzame v uk vajenca, ki še ni dopolnil 14. leta in še je torej obvezan, ho-

čiti v šolo. Tudi šivilje grešijo v tem, ker jemljejo v uk deklice, stare pod 14 let. Taki mojstri najbrž ne vedo, da je to po določilu §-a 94 obrtnega reda prepovedano, ker otrok do 14. leta spada v šolo, da se kaj nauči, še le po izpolnjenem 14. letu se sme iti učiti rokodelstva ali katere koli obrti. Okrajno glavarstvo pazi na to, da se izpolnjuje zgoraj navedeno določilo in bo vsakega mojstra ali predstojnika obrta strogo kaznovalo, če bi jemal otroke pred 14. letom v uk. Najlažje se mojster izogne nepriliki, če bo od takega vajenca o vstopu v uk zahteval spričevalo, ki se imenuje odpustnica. To spričevalo ali svedočbo dobi in mora dobiti otrok od šolskega vodja, kadar je 14 let star, če je hodil redno v šolo in se je količkaj dobro učil. Brez take odpustnice bi ne smel ostati noben otrok v Prekmurju, iz katerega naj postane cel človek.

Naročajte si „Naš dom“!
Naročnina za četrt leta znaša
samo 10 Din.

PO ČU

dovito nizkih cenah
kupite letos
volneno blago
za ženske in suknjo za
moške obleke, kakor
tudi vso drugo manu-
fakturno roboto v vele-
trgovini R. Stermecki,
Celje. Trgovci engros-cene. Radi splošnega
pomanjkanja denarja treba povsod štediti
ter je dolžnost vsakega, da se pelje v Celje
in poskusi enkrat kupiti v veletrgovini
R. Stermecki.

Odvetnik
dr. Slavko Vesnik
v Murski Soboti
naznanja, da se je s 15. septembrom 1923
iz Olajševe hiše s svojo pisarno **preselil**
v **dr. Cifrakovo hišo** (poleg pošte).

Gostilno in trgovino

ali pa tudi samo gostilno ali samo trgovino vzamem v zakup (z arende) ali pa tudi kupim takoj. Najlubše na vesnici v Prekmurju ali pa na sosednjem Štajerskem. Ponudbe pod „gostilno in trgovino“ na upravnishvo „Našega Doma“ v M. Soboti.

Ugodna prilika!

Klavir (glasovir) se proda za 5000 Din. Natančnejše se izve pri g. Gašperju v Murski Soboti na Lendavski cesti.

Prodajam čisto novi, še le dva meseca uporabljeni

4½ PS. Bencin-Benzol-motor

ležeči — 450 tur, tip LB. 5½ kompletno. Vprašati pri Karlu Sterman, hoteljir v Ljutomeru.

Velika zaloga pohištva

lastnih izdelkov po konkurenčnih cenah

Šercer in drug, Maribor
Vetrinjská ulica št. 2.